VII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI FINANSÓW PUBLICZNYCH (NR 199)**

z dnia 10 lipca 2013 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Finansów Publicznych (nr 199)

10 lipca 2013 r.

Komisja Finansów Publicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Dariusza Rosatiego (PO)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– opinie komisji sejmowych o sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (druk nr 1414):

I – opinię Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży o:

1) części budżetowej 28 – Nauka,

a) dochody i wydatki,

b) dotacje podmiotowe i celowe,

c) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych;

2) części budżetowej 38 – Szkolnictwo wyższe,

a) dochody i wydatki,

b) dotacje podmiotowe i celowe,

c) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych;

3) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 8, 31, 54, 73 i 75;

4) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów:

– 730 – Nauka:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje celowe;

– 803 – Szkolnictwo wyższe:

a) wydatki,

b) dotacje celowe;

5) państwowym funduszu celowym – Funduszu Nauki i Technologii Polskiej;

6) agencjach wykonawczych:

– Narodowym Centrum Nauki,

– Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

7) części budżetowej 65 – Polski Komitet Normalizacyjny:

a) dochody i wydatki,

b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych;

8) części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauk:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje podmiotowe i celowe;

9) części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje podmiotowe i celowe,

c) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych;

II – opinię Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej o:

1) części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego – w zakresie części oświatowej:

a) wydatki;

2) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 10, 11, 26, 37, 44, 49, 65 i 74;

3) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów:

– 801 – Oświata i wychowanie:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje celowe,

c) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych;

– 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje celowe.

W posiedzeniu udział wzięli: **Janusz Cichoń** sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów wraz ze współpracownikami, **Maciej Jakubowski** podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej wraz ze współpracownikami, **Marek Ratajczak** podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wraz ze współpracownikami, **Tomasz Schweitzer** prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, **Andrzej Górski** wiceprezes Polskiej Akademii Nauk wraz ze współpracownikami, **Elżbieta Karczmarczyk, Ilona Kielan-Glińska, Lech Oniszczenko, Dariusz Zielecki** wicedyrektorzy departamentów Najwyższej Izbie Kontroli oraz **Hubert Domiński** kierownik działu finansowego Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Mariusz Pawełczyk, Anna Woźniak, Monika Żołnierowicz-Kasprzyk** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Hanna Magdalińska** – legislator z Biura Legislacyjnego; **Zofia Szpringer** – kierownik Zespołu Analiz Finansowych i Budżetu Państwa Biura Analiz Sejmowych.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Otwieram posiedzenie Komisji Finansów Publicznych. Stwierdzam kworum. Porządek posiedzenia przewiduje rozpatrzenie opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej o sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (druk nr 1414), w zakresie właściwych części budżetowych. Czy są uwagi do porządku obrad? Uwag nie słyszę.

Stwierdzam przyjęcie porządku obrad.

Przystępujemy do jego realizacji. Przypominam, że rozpatrujemy opinie branżowych komisji sejmowych o wykonaniu budżetu państwa za ubiegły rok. Posłowie, członkowie naszej Komisji, otrzymują te opinie w formie elektronicznej podobnie, jak opinie Biura Analiz Sejmowych i informacje Najwyższej Izby Kontroli. Te wszystkie dokumenty są dostępne na tabletach.

Proponuję, aby rozpatrywanie opinii komisji branżowych odbywało się tak, jak do tej pory, tzn. najpierw poproszę posła, przedstawiciela komisji branżowej, o przedstawienie opinii. Następnie poproszę posła z naszej Komisji o przedstawienie koreferatu do tej opinii. W dalszej kolejności poproszę o informację przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli. Potem będziemy mieli możliwość wypowiedzi, dyskusji i zadawania pytań. Na pytania będą odpowiadali przedstawiciele instytucji centralnych administracji państwowej, dysponentów określonych części budżetowych, które są przedmiotem naszych dzisiejszych obrad.

W naszym posiedzeniu uczestniczy pan minister Janusz Cichoń, sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, pan minister Maciej Jakubowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz pan minister Marek Ratajczak, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Mamy także wśród nas prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, pan Tomasz Schweitzera oraz kierownika z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, pana Huberta Domińskiego. Witam panów ministrów, witam naszych gości i osoby towarzyszące.

W takim razie poproszę o przedstawienie opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży dotyczącej części budżetowych: 28 i 38, części budżetowej 83 w zakresie niektórych rezerw celowych, części budżetowej 85 w zakresie pewnych wydatków wojewodów, państwowego funduszu celowego – Fundusz Nauki i Technologii Polskiej, agencji wykonawczych podległych ministrowi nauki i szkolnictwa wyższego, części budżetowej 65 – Polski Komitet Normalizacyjny, części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauki, i części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie.

Przedstawicielem upoważnionym przez Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży do zaprezentowania tej opinii jest pan poseł Wiesław Suchowiejko. Bardzo proszę, panie pośle, udzielam panu głosu.

Poseł Wiesław Suchowiejko (PO) – spoza składu Komisji:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, rozpocznę od tego, że wszystkie wymienione przez pana przewodniczącego części budżetu były analizowane i omawiane na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w dniu 19 czerwca br. Prezentując tzw. krótką wersję powiem, że te wszystkie części uzyskały pozytywną opinię Komisji, choć – oczywiście – nie bez dyskusji. Wśród koreferujących posłów pojawiły się też uwagi krytyczne. Jeżeli państwo posłowie byliby zainteresowani tym, jakie to były uwagi, to mogę na te pytania odpowiedzieć, gdyby była taka wola. Jednak najważniejszą częścią mojego wystąpienia jest to, że opinia była pozytywna. Co do dwóch części, dotyczących Polskiego Komitetu Normalizacyjnego i Polskiej Akademii Nauk, opinia była jednogłośna. Natomiast w innych przypadkach o pozytywnej opinii zadecydowano większością głosów. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo dziękuję, panie pośle. Przedstawicielem naszej Komisji, któremu powierzyliśmy zadanie wygłoszenia koreferatu do tej opinii, jest pani poseł Gabriela Masłowska. Bardzo proszę, pani poseł, zechce pani przedstawić koreferat.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Szanowni państwo, w toku dyskusji nad wykonaniem budżetu państwa za 2012 r. w części 30 – Oświata i wychowanie, zgłoszono wiele krytycznych uwag, które były podstawą do zaproponowania negatywnej opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Pragnę zwrócić państwa uwagę na te dyskusyjne kwestie. Po pierwsze, nie wykonano wydatków w dziale 801, w rozdziale 80145 – Komisja egzaminacyjna, na kwotę 4000 tys. zł. Nie jest to kwota wysoka, ale biorąc pod uwagę to, że – jak pokazuje nasze doświadczenie – system egzaminacyjny nie zawsze działa sprawnie, zarówno, jeśli chodzi o kształcenie ogólne, jak i o kształcenie zawodowe, o czym świadczą coroczne przypadki unieważniania egzaminów. Można odnieść wrażenie, że nie dołożono należytej staranności, aby wykorzystując pozostałe środki w kwocie 4000 tys. zł, poprawić jakość tego systemu.

Druga kwestia w tym dziale dotyczy rozdziału 80146, a konkretnie – dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Tutaj nie wykonano aż 13% wydatków. Ponieważ od 2009 r. realizowana jest poważna reforma programowa, która obejmuje szkoły ponadgimnazjalne z blokiem przedmiotów uzupełniających. Obejmuje szkoły ponadgimnazjalne, zarówno licea, jak i technika. Istotą tej reformy jest to, że np. wprowadzono blok „Przyroda", który obejmuje 4 przedmioty – fizykę, chemię biologię i geografię. Jest pilna potrzeba, żeby przeprowadzić monitoring oraz wsparcie w zakresie dokształcania nauczycieli. Od 1 września br. nauczyciel uczący przyrody musi mieć wiedzę z tych 4 przedmiotów, żeby jakość kształcenia była należyta, żeby program i treści były skoordynowane.

Sytuacja jest taka– zresztą sama reforma budzi wiele zastrzeżeń – że brak jest informacji o tym, jak ministerstwo przeprowadziło monitoring i proces wspierania, czy doskonalenia kształcenia nauczycieli, żeby przygotować ich do tej pracy, do tej nowej funkcji, bo jednak wiedza z fizyki i chemii jest trochę odległa od wiedzy z biologii, nic nie ujmując naszym nauczycielom. Można odnieść wrażenie, że nie było należytej staranności, żeby np. Ministerstwo zorganizowało jakieś przetargi na granty w zakresie doskonalenia nauczycieli i lepszego ich przygotowania. Nie możemy mieć pewności, przy niewykorzystaniu aż 13% wydatków, że zadania w tym zakresie zostały dobrze zrealizowane, dobrze wykonane. Przecież wydatki budżetowe mają służyć konkretnym zadaniom.

Następny rozdział dotyczy edukacyjnej opieki wychowawczej. Te wydatki zrealizowano tylko w 84%. Chodzi o kolonie, obozy i inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży. Ze strony ministerstwa padają – naszym zdaniem – odpowiedzi nie do przyjęcia, że m. in. przyczyną takiego stanu jest nieprzygotowanie umowy ze Stanami Zjednoczonymi o wymianie młodzieży. O ile dobrze pamiętam, to ta sytuacja powtarza się po raz kolejny. Jak długo będzie trwało przygotowanie tych umów?

W dziale 150 kontrowersje budzi wykonanie tylko 38% wydatków. Cóż to takiego jest ten dział? Jest to dział, który w rozdziale 15002 dotyczy wydawania podręczników szkolnych i akademickich, także do szkolenia zawodowego. Nie tak dawno została dokonana nowelizacja ustawy o systemie oświaty, która wprowadziła bardzo duże zmiany programowe w zakresie kształcenia zawodowego. Sprawa dotyczy kilkuset zawodów. Jeżeli na skutek niezrealizowania aż 62% zaplanowanych wydatków wydano 15 podręczników, zamiast zaplanowanych 40, to może to powodować również perturbacje w procesie edukacyjnym oraz obniżenie jakości kształcenia, proszę państwa. Te przypadki, te fakty stały się powodem złożenia przez koreferenta propozycji negatywnej opinii w tym zakresie do części 30, czyli do działu 801, 854 i do działu 150 w rozdziałach, które wymieniłam.

Jeśli chodzi o część 28, która dotyczy nauki, to tam mamy wykonanie wydatków na poziomie 92% planu po zmianach. Niewykonanie wydatków w 100% jest uzasadniane przez ministerstwo niezrealizowaniem wszystkich projektów w ramach funduszy strukturalnych, a także zwrotem środków niewykorzystanych przez jednostki naukowe. Kontrowersje, a nawet oburzenie budziło niewykorzystanie środków przez Fundusz Nauki i Technologii Polskiej, którego dysponentem jest minister nauki i szkolnictwa wyższego. Łącznie z sumami poprzednich lat stan środków Funduszu wynosi 530.000 tys. zł.

Podobnie jest, jeśli chodzi o budżet Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Mamy tu także do czynienia z niewykonaniem wydatków, co może wskazywać na brak należytej aktywności w wykorzystaniu środków na badania i to w obliczu naszych opóźnień pod tym względem wobec innych krajów Unii Europejskiej. Wiemy, że udział środków na naukę jest u nas znikomy. Zmierzamy do wskaźnika 1,7% Produktu Krajowego Brutto. Inne kraje mają o wiele wyższy udział. Ma on być na poziomie 3% PKB. W tej sytuacji niewykorzystanie zaplanowanych środków może być przyczyną niedostatecznego poziomu, niedostatecznego dynamizmu w prowadzeniu badań naukowych.

Mamy jedną pozytywną sytuację, a mianowicie zwiększający się udział środków prywatnych w finansowaniu badań naukowych przez przedsiębiorstwa. Czyli kontakt nauki z przedsiębiorstwami, z gospodarką, zarysował się mocniej niż do tej pory. Jednak tu także nie osiągnięto zaplanowanego wskaźnika 35%. Wskaźnik zaangażowania środków prywatnych w 2012 r. stanowił niecałe 27%. Jako argument, jako jedną z przyczyn takiego stanu przedstawiciele tych instytucji podawali dosyć duże ograniczenia nałożone ustawą o zamówieniach publicznych. Te ograniczenia opóźniają projekty, ich realizację, a także finansowanie. Do Komisji wpłynął apel, aby jak najszybciej doprowadzić do nowelizacji tej ustawy, co miałoby ułatwić bardziej dynamiczne i na większą skalę wykorzystanie środków na badania naukowe w Polsce.

Jako jedną z przyczyn niedostatecznego zaangażowania pieniędzy publicznych w badania naukowe podawano także fakt, że wskaźnik 26% – na miejsce planowanych 35% – nie wyraża autentycznego zaangażowania środków publicznych dlatego, że przedsiębiorcy w obawie przed kontaktami z fiskusem pewne środki na ten cel po prostu – jak można powiedzieć obrazowo – ukrywają. Oczywiście, nie dosłownie ukrywają, ale nie

wykazują wszelkich form dofinansowania badań naukowych. Jeśli chodzi o płaszczyznę kontaktu z praktyką, to także jest tutaj potrzeba zmian ustawowych.

Mówimy także o szkolnictwie wyższym. Chodzi o to, że wydatki w szkolnictwie wyższym zostały zrealizowane w 99%. Zrealizowane dochody przekroczyły wydatki niemalże o 100%, podwójnie. Jak zwykle tłumaczy się to dużą niepewnością przy planowaniu tego typu dochodów, jak dochody z odsetek od dotacji, czy niewykorzystanie przez uczelnie dotacji, czyli zwrot pewnych kwot niewykorzystanych na zadania inwestycyjne. Jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe, to jeśli porównamy udział wydatków na szkolnictwo wyższe z PKB, to – niestety – jest regres chociażby w stosunku do 2007 r. W 2007 r. udział tych wydatków w PKB był nieco wyższy niż w 2012 r. – o ponad 3%.

Jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe, to w Komisji zwracano uwagę na niski poziom wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym, gdzie przeciętne wynagrodzenie wynosi 4614 zł. To jest więcej w stosunku do 2011 r. o 0,34%, podczas gdy inflacja wynosiła 3,7%. Zwracano także uwagę na dysproporcje pomiędzy przeciętnym wykształceniem, a wykształceniem klasy urzędniczej, chociażby w ministerstwie, gdzie średnia płaca wynosi ponad 6 tys. zł, a wzrost także był wyższy. Mówi się, że pewnym uzupełnieniem wynagrodzeń kadry naukowej są granty. Przy czym pamiętajmy, że nie rekompensuje to wzrostu wynagrodzeń, chociażby ze względu na składki emerytalne. Poza tym, kwestionowano odniesienie wynagrodzeń do tzw. kwoty bazowej.

Zwrócono również uwagę, jeśli chodzi o sprawozdanie z wykonania budżetu w tej części, że odniesienie do kwoty bazowej nie powinno być do średniej krajowej, ale przy uwzględnieniu różnych grup zatrudnienia w uczelniach wyższych. Dla różnych grup powinniśmy mieć wskaźniki do analizy, a nie średnią. Byłaby to bardziej precyzyjna podstawa do wyrobienia sobie opinii w tej kwestii. Właśnie z tych powodów zaproponowano negatywną opinię w tej części, ze względu na niedostateczny poziom i tempo wzrostu wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym. Chociaż w 2013 r. podjęto już pewne kroki w tym zakresie, to jednak my mówimy o 2012 r.

Jeśli chodzi o Polski Komitet Normalizacyjny, to, jak pan referent wskazał w referacie, stwierdzono pewne nieprawidłowości, mówiąc krótko, natury księgowej, czyli przekierowywanie dokumentów do księgowania nie do tych pozycji, w których być powinny i stosowano umorzenia bez podania precyzyjnej podstawy prawnej. Te wydatki zrealizowano w 91%, a dochody były jeszcze mniejsze. Opinia Najwyższej Izby Kontroli jest pozytywna z nieprawidłowościami.

Jeśli chodzi o budżety wojewodów, to w kwestiach mówiących o doszkalaniu nauczycieli, o pomocy dla uczniów, opinia jest taka sama, że są to wydatki skromne i jeszcze niewykorzystane w pełni. Jest to zachowanie świadczące o tym, że można byłoby, przy pełnym wykorzystaniu tych środków, osiągnąć lepsze efekty niż te, które zostały osiągnięte np., jeżeli chodzi o przygotowanie szkół do przyjęcia sześciolatków. Wszystkie raporty wskazują, że w dużym stopniu szkoły są nieprzygotowane. Niewykorzystanie w pełni środków na ten cel jest nieuzasadnione. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo dziękuję pani poseł za ten szczegółowy koreferat. Teraz chcę prosić o zabranie głosu przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli.

Wicedyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli Ilona Kielan-Glińska:

Ilona Kielan-Glińska. Pełnię obowiązki wicedyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, który przeprowadzał kontrole w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Szanowni państwo, bardzo krótko powiem, iż Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia planowanie i wykonanie w 2012 r. budżetu państwa w części 28 – Nauka, w części 38 – Szkolnictwo wyższe, i w części 67 – Polska Akademia Nauk, a także planowanie i wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w części 28 i w części 38. Pozwolę sobie również, jeśli pan przewodniczący pozwoli, zbiorczo potraktować część 30 i także wskazać, że ocena Najwyższej Izby Kontroli również tutaj była pozytywna.

Szanowni państwo, nie mieliśmy zastrzeżeń do sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Zaopiniowaliśmy je pozytywnie. Naszym zdaniem, te sprawozdania przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań. Zostały one sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Jest pełna zgodność z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, oceniliśmy wiarygodność ksiąg rachunkowych. Dotyczy to części 28 i 38. W pełni pozytywna ocena została wydana w odniesieniu do części 30.

Jeżeli chodzi o nieprawidłowości w tych częściach, to dotyczyły one głownie dysponenta trzeciego stopnia i miały mniejszy kaliber. Dotyczyły niewłaściwego sklasyfikowania wydatków, a także braku aktualizacji dokumentacji opisującej zasady i politykę rachunkowości. Zgodnie z założeniami przyjętymi dla kontroli wykonania budżetu państwa, w tym roku nie badaliśmy dochodów. Jeżeli chodzi o wydatki budżetu państwa w tych częściach, to nie będę przywoływać tych kwot. One są w naszym raporcie. Natomiast trzeba powiedzieć, że wydatki zaplanowane w tych wszystkich częściach zostały zrealizowany w sposób celowy i gospodarny. Dotyczy to również wydatków budżetu ze środków europejskich.

Jeżeli chodzi o część 28 i 38, to chciałabym powiedzieć, że został zrealizowany wniosek sformułowany przez Najwyższą Izbę Kontroli po kontroli wykonania budżetu państwa w 2011 r. Był to wniosek, który dotyczył przekazywania przez ministra dotacji celowych na podstawie umów spełniających wymogi określone w ustawie o finansach publicznych, a więc określających warunki przekazywania, wykorzystania i rozliczenia tych dotacji. Jeżeli chodzi o wykonaniu planu finansowego Funduszu Nauki i Technologii Polskiej, to nie mieliśmy tutaj żadnych zastrzeżeń. Wydatki Funduszu również zostały zrealizowane w sposób celowy i gospodarny.

Pozwolę sobie wrócić jeszcze do części 30. Jedyna nieprawidłowość, którą stwierdziliśmy, polegała na niezastosowaniu się do zasady ustalonej przez ministra finansów, zgodnie z którą wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powinny zmniejszać limit planowanych wydatków na finansowanie wynagrodzeń. Stwierdziliśmy, że w trakcie 2012 r. wpłaty na PFRON, w związku z nieosiągnięciem wymaganego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zostały sfinansowane odmiennie od przywołanych zasad, w ramach przeniesień wydatków innych rozdziałów. Do tej części minister edukacji narodowej złożył zastrzeżenia. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli w całości oddaliło te zastrzeżenia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Czy jeszcze? Bardzo proszę.

Wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK Elżbieta Karczmarczyk:

O części budżetowej 65 – Polski Komitet Normalizacyjny, powie pan dyrektor Oniszczenko.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Proszę bardzo, panie dyrektorze.

Wicedyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK Lech Oniszczenko:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, bardzo krótko. Jeżeli chodzi o część 65 – Polski Komitet Normalizacyjny, to generalna ocena jest pozytywna z nieprawidłowościami. Co do zasadniczych aspektów wykonania budżetu Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, czyli rzetelności gromadzenia dochodów i wykonywania wydatków, zastrzeżeń nie było. Jak było już powiedziane, nieprawidłowości koncentrowały się na funkcjonowaniu systemu rachunkowości w PKN, a przede wszystkim na błędach, które polegały na wprowadzaniu do zapisów księgowych nieprawidłowych dat operacji gospodarczych oraz kwalifikowaniu wydatków do nieprawidłowych paragrafów klasyfikacji budżetowej.

To uchybienie ma o tyle istotne znaczenie, że przynosi ono w konsekwencji pewne zaburzenia, jeśli chodzi o sprawozdawczość budżetową. Sprawozdanie Rb-28 dotyczące wydatków, czyli podstawowe sprawozdanie w każdej jednostce budżetowej, w wielko-

ściach generalnych, oczywiście, odpowiada kwotom wynikającym z ksiąg rachunkowych, natomiast nie odzwierciedla w pełni prawidłowej struktury tych wydatków według paragrafów. Druga grupa nieprawidłowości, która spowodowała obniżenie oceny, to jest umarzanie dłużnikom należności Polskiego Komitetu Normalizacyjnego na podstawie błędnej podstawy prawnej. Decyzje, które były przedkładane prezesowi, które w gruncie rzeczy są celowe, zawierały jednak dosyć istotne wady, jeśli chodzi o podstawę prawną. Jest to jednak kwestia wewnętrzna PKN, żeby jakość obsługi prawnej poprawić. Dziękuję serdecznie.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Rozumiem, że to tyle ze strony Najwyższej Izby Kontroli. Otwieram dyskusję. Kto z pań i panów posłów chciałby zabrać głos? Pani przewodnicząca Skowrońska.

Poseł Krystyna Skowrońska (PO):

Anonsowałam się panu przewodniczącemu jako ostatnia osoba zabierająca głos. Chciałabym poprosić przedstawiciela MEN. Nie mam pytania wprost, ale moja troska jest ogromna. Wskazujecie państwo, że wydatkowano kwotę 39.200.000 tys. zł na subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego. W trakcie roku budżetowego, jeżeli dobrze pamiętamy, była ona zwiększana. W okresie ostatnich 5 lat wydatki na oświatę, na subwencję zwiększyły się o kwotę ok. 10.000.000 tys. zł. Przy jakiej liczbie uczniów? Czy można to powiedzieć? Jak to wygląda za 2012 r.? Takiej informacji nie ma w tym materiale. Jeśli przedstawiciele resortu nie mają w tym momencie takiej informacji, to o taką informację na piśmie poprosiłabym. Jak wygląda zwiększenie subwencji oświatowej w ostatnim roku, a jak wygląda liczba uczniów w szkołach? Każdorazowo podnosi się ten problem. Wymaga on pewnie pełnej wiedzy. O taką informację chciałabym poprosić.

Siedziałam i słuchałam koreferatu koleżanki, słuchałam tez opinii Najwyższej Izby Kontroli. Stwierdzam, że trochę poczułam rozbieżność w opiniach. Dlaczego? Dlatego, że Najwyższa Izba Kontroli skupiła się *stricte* na realizacji budżetu. W raportach dotyczących kontroli wykonania budżetu mamy piątki lub niewielki zastrzeżenia, a tu tych uwag było więcej.

W zakresie szkolnictwa wyższego chciałabym się dowiedzieć, jak – przynajmniej w tym kontekście, żeby tego dualizmu nie było – wprowadzane zwiększenie wynagrodzeń dla kadry naukowej będzie skutkowało dla wykonania budżetu w roku bieżącym, przynajmniej w porównaniu do wykonania z roku poprzedniego? Jest ogromne zadowolenie. Z zadowoleniem powiem, że wydatki dokonywane w trakcie roku przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zostały zwiększone. Te wydatki zasługują na ocenę, bo zostały wykorzystane poprawnie. Jednak zwracam się do przedstawiciela Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, żeby wskazano, czy można wcześniej zaplanować większe wydatki, albo potrzeby. Jak państwo to planujecie, że co roku pojawiają uruchamiane dodatkowe rezerwy. Z czego to wynika? Nam to się uzasadnia. Mamy informację za 2012 r. Jest potrzeba zwiększenia wydatków w 2013 r. Jak państwo oceniają wykorzystanie środków przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, jako wsparcie realizacji ważnych projektów?

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Czy mogę zadać pytanie?

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo proszę. Ponownie pani poseł Masłowska.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Jeśli otrzymam podpowiedź na pytanie, to będę bardzo wdzięczna. Dotyczy ono części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, a konkretnie działu 854. Chodzi o pomoc materialną dla uczniów. Z analizy sprawozdania budżetu w tym rozdziale ewidentnie wynika, że udział wydatków na pomoc materialną dla studentów spada. Przy tym,

spada również wykorzystanie środków na tę pomoc. Np. w 2005 r. było 406.000 tys. zł, w 2006 r. prawie 570.000 tys. zł, w 2007 r. ponad 600.000 tys. zł, ale od 2008 r. mamy już spadek o kilkadziesiąt, a nawet o sto milionów złotych rocznie. Tak było też w ubiegłym roku. Wykorzystano jedynie 387.000 tys. zł, wobec zaplanowanych 400.000 tys. zł.

Czyli mamy tu prawie połowę środków wydatkowanych na pomoc materialną w 2007 r. Chciałabym zadać pytanie i proszę o precyzyjną odpowiedź – jakie są tego przyczyny? Pewnie jest ich kilka. Co konkretnie robi ministerstwo? Czy np. oddziałuje poprzez kuratorów oświaty, żeby upowszechniać wśród rodziców informacje o systemie przyznawania pomocy? Odnoszę wrażenie, że w tym zakresie są pewne luki. Czy podejmowane są jakieś działania, żeby zakres pomocy materialnej dla uczniów zwiększać, a przyznawane, czy planowane środki wykorzystywać w pełni? Może należy zmienić kryteria, np. progi dochodowe? Te zamiany, które zostały dokonane, są minimalne. Trudno uwierzyć, że Polsce nie ma potrzebujących dzieci. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję. Czy pani poseł Zuba się zgłaszała? Tak?

Poseł Maria Zuba (PiS):

Tak.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo proszę.

Poseł Maria Zuba (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Chcę zabrać głos w nawiązaniu do wcześniejszych wypowiedzi odnośnie do wynagrodzeń nauczycieli w szkołach i placówkach. Chciałabym zapytać o to przedstawiciela Ministerstwa Finansów, bo to pytanie będzie bardziej dotyczyło właśnie tego resortu. Z tych informacji, które zostały nam przedłożone wynika, że przeciętne wynagrodzenia nauczycieli w szkołach i placówkach podległych Ministerstwu Edukacji Narodowej osiągnęły w 2012 r. wysokość 6056 zł. To jest wynagrodzenie bez nagród dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno wychowawcze. Jest to o ponad 15% mniej od planowanych wynagrodzeń.

Tymczasem w placówkach podległych innym resortom to wynagrodzenie wynosi od 3500 do 4600 zł. Moje pytanie brzmi – z czego wynika taka polityka w zakresie wynagradzania? Z czego wynikają tak duże rozbieżności? Czy rząd zamierza ujednolicić standardy i poziom? Czy taki stan rzeczy wynika z konkretnych uwarunkowań, a jeżeli tak, to z jakich? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Jeśli nie ma innych pytań, przynajmniej w tej fazie, to chcę poprosić przedstawicieli instytucji i dysponentów części budżetowych o udzielenie odpowiedzi. Nie wiem, kto zacznie. Czy pan minister Ratajczak? Czy pan minister Jakubowski? Kto? Wszystko jedno? Proszę bardzo panie ministrze. Ma pan głos.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Marek Ratajczak:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, w ramach pytań i dyskusji zostały podniesione dwie kwestie. Jedna dotyczy tego, jak środki związane z podwyżką wynagrodzeń pracowników szkół wyższych wpłyną na budżet i realizację budżetu w 2013 r. w stosunku do 2012 r. Oczywiście, w tym momencie trudno jest mówić o wykonaniu. Natomiast, według planu budżetowego na 2013 r., łączne wydatki w zakresie szkolnictwa wyższego powinny być mniej więcej o 6% wyższe niż w 2012 r. Przypominam, że mówimy o pierwszej części, rozłożonej na 3 lata, podwyżki wynagrodzeń dla pracowników szkól wyższych. Przewiduje się, że łącznie w relacji do punktu wyjścia będzie to przeciętny wzrost o 30%.

Natomiast, jeśli chodzi o Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, to pytanie – o ile zrozumiałem – dotyczyło oceny ze strony resortu funkcjonowania Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz dysponowania środkami. Powiem tak – w gruncie rzeczy, w odniesieniu do obu agencji, bo przypominam, że jest również Narodowe Centrum Nauki – obie agencje są w okresie dochodzenia do pełnego poziomu swojej aktywności. Pewne niewy-

korzystanie środków, o którym był mowa zwłaszcza w koreferacie w odniesieniu do części 28 – Nauka, jeśli chodzi o środki zrealizowane w ramach działalności grantowej, związane jest po części z działalnością samych wykonawców, a z drugiej strony z tym, że ze względu na kreowanie przyszłych zobowiązań obie agencje muszą wykazywać pewną ostrożność w kreowaniu wydatków w danym momencie. Natomiast – z naszego punktu widzenia – działalność obu agencji zasługuje na ocenę pozytywną.

Jeszcze drobne uzupełnienie, czy korekta w odniesieniu do tego, co było tu powiedziane wcześniej. Oczywiście, jeśli chodzi o część 38, to byłoby bardzo miło, gdyby dochody przekroczyły wydatki, ale to są dwie odrębne rzeczy. Dochody rzeczywiście były wyższe niż pierwotnie planowano, ale to jest normalne zjawisko. Zarówno w części 28, jak i w części 38 większość dochodów pochodzi ze środków zwracanych przez tych, którzy są ich beneficjantami. Stąd trudno jest nam z góry zaplanować, na jakim poziomie to będzie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Pan minister Jakubowski. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Maciej Jakubowski:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, krótko chciałbym odnieść się do oceny wykonania budżetu w części 30. W dziale 801 nie wykorzystano wydatków w komisjach egzaminacyjnych na kwotę 4000 tys. zł. Nie jest to znacząca kwota w całym budżecie komisji egzaminacyjnych. Z tego, co wiemy, niewykorzystanie środków wynikało ze względów praktycznych. Po prostu, jeden z przetargów, które komisja przygotowała w tym roku, został wstrzymany. To zadanie zostało przeniesione na kolejny rok.

Nie zgadzam się z opinią, że ten system nie funkcjonuje dobrze. Widać, że w przypadku realizacji egzaminów, chociażby w tym roku, ten system zadziałał bardzo dobrze. Nie było większych problemów z realizacją egzaminów. O rozwój tego systemu dbamy nie tylko za środki budżetowe. Mamy też kilka projektów finansowanych z EFS. Są one nakierowane na budowanie jakości w systemie egzaminów zewnętrznych.

Jeżeli chodzi o doskonalenie nauczycieli, to wyjaśnialiśmy Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, że te kwoty, które są zaplanowane w budżecie ministerstwa, czy też w budżetach wojewodów, nie są wydawane w pełni dlatego, że mamy znacznie większe środki. Przewyższają one kilkukrotnie kwoty zaplanowane w budżecie. Są to środki z budżetu oraz z funduszy strukturalnych. Jest to kwota, która znacznie przewyższa kwotę zapisaną w budżecie, czyli 100.000 tys. zł.

Nie mamy żadnych informacji, żeby brakowało możliwości dokształcania się nauczycieli. W przypadku nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych, na których wskazywała pani poseł, wiemy, że kilkadziesiąt tysięcy nauczycieli skorzystało ze wsparcia. Przeszkoliliśmy znaczną liczbę koordynatorów, którzy później szkolą nauczycieli lokalnie. Nie mamy żadnych sygnałów, żeby tych szkoleń brakowało. Raczej były sygnały, że nauczyciele często nie zgłaszają już zapotrzebowania, ponieważ ich kwalifikacje i wiedza w zupełności wystarczają do prowadzenia zajęć w nowym systemie.

Jeżeli chodzi o monitoring, to w tym roku jest to priorytetowy kierunek działania dla Ministerstwa Edukacji Narodowej. Będziemy się przyglądać, czy rzeczywiście w ciągu roku jakieś potrzeby są zgłaszane przez nauczycieli. Jeżeli chodzi o podręczniki, odnośnie do umowy ze Stanami Zjednoczonymi, to jest to długotrwały proces, który nie zależy tylko od nas. Zależy także od Stanów Zjednoczonych. Ministerstwo Spraw Zagranicznych prowadzi te rozmowy. Myślę, że tej umowy należy oczekiwać raczej w okresie dwóch lat, niż w przeciągu pól roku. Jest to jednak taka umowa, która zabiera trochę czasu.

Jeżeli chodzi o wydatki na podręczniki, to niższe wykonanie wynikało głównie z tego, że takie było zapotrzebowanie wydawców. Ponadto, jeden z wydawców, który był bardzo aktywny w ostatnich latach, przekroczył – niestety – próg pomocy publicznej i nie mógł tych pieniędzy wykorzystać. Te przetargi nie mogły być zrealizowane z tego względu, że w ostatnich 3 latach pomoc dla tego wydawcy była bardzo wysoka.

Nie wiem, czy mam odpowiadać na pytania dotyczące subwencji oświatowej, czy zrobić to w kolejnym punkcie. Powiem bardzo krótko. Pani poseł prosiła o podanie danych

na temat wzrostu subwencji w porównaniu do 2012 r. W 2012 r. był wzrost o 6,1% w porównaniu do 2011 r. Rzeczywiście, w ostatnich latach, np. porównując z 2000 r., ogólny wzrost subwencji oświatowej jest prawie dwukrotny. W 2013 r. jest wzrost o 0,9%. Jednak, jeżeli patrzymy na kwoty wydatkowane na jednego ucznia, to mamy znaczący wzrost o kilkadziesiąt procent w ostatnich latach. I tak w 2012 r., w porównaniu do 2011 r. nastąpił wzrost o 4,78%. A w 2013 r. będzie wzrost, a właściwie już jest wzrost o ponad 4,46%. Czyli w poprzednich latach wzrost środków przekazywanych na każdego ucznia znacznie przewyższał inflację.

Jeśli chodzi o kwestie pomocy materialnej dla uczniów, to pani poseł wskazała na dane, których nie mogę potwierdzić. W 2006 r., według danych ministerstwa, kwota uruchomiona na stypendia szkolne wynosił 241.000 tys. zł, w 2007 r. 439.000 tys. zł, w 2008 r. 550.000 tys. zł. W kolejnych latach te kwoty rzeczywiście oscylowały ok. 400.000 tys. zł lub nieco poniżej, chociażby ze względu na to, że progi dochodowe, czy kryteria nie były zmieniane. W każdym razie fakt jest taki, że chociażby w porównaniu z 2006 r., który pani poseł wskazała, te kwoty są znacznie wyższe. Fakt jest też taki, że w tym roku kryteria zostały zmienione i pomoc będzie udzielana znacznie większej liczbie uczniów. Nie powiedziałbym, że nie jest to znaczący wzrost dlatego, że dotąd obejmowaliśmy ok. 13% uczniów – 12-13% – a teraz, według naszych przewidywań, obejmiemy pomocą ok. 19% uczniów. Blisko 1/5 uczniów będzie mogła z tej pomocy skorzystać.

Jeżeli chodzi o działania, to myślę, że to nie jest ta Komisja. Myślę, że na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży moglibyśmy omówić te działania. Prowadzimy szeroką kampanię informacyjną. Problemem, jak co roku, jest także to, że wielu rodziców, wielu uczniów po tę pomoc się po prostu nie zgłasza lub niedopełnia obowiązków formalnych. Z tego względu co roku nie jesteśmy w stanie wydać całej tej kwoty. Chciałbym zaznaczyć, że jeżeli chodzi o uruchomienie środków, to w ostatnim roku została uruchomiona znacznie większa kwota niż w latach poprzednich.

Nie wiem, czy mam się odnosić do pytania skierowanego do ministra finansów. Myślę, że odnośnie do pensji nauczycieli mamy pewną wiedzę. Niewykorzystanie, czy też różnice w wydatkach na pensje nauczycieli pomiędzy różnymi ministerstwami, czy szkołami prowadzonymi przez różne resorty, wynikają z tego, że te szkoły mają bardzo różny charakter. Zupełnie inne są placówki prowadzone przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a zupełnie inne przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Porównanie średnich pensji w tych placówkach trochę nie ma sensu. Trzeba też spojrzeć na to, jakiego rodzaju pracę nauczyciele tam wykonują, na jakim są poziomie awansu zawodowego. Wtedy taka analiza mogłaby rzeczywiście powiedzieć nam coś więcej, niż dać tylko proste spojrzenie na średnie wynagrodzenia, co może być bardzo mylące, bo np. w placówkach prowadzonych przez ministra sprawiedliwości są nauczyciele pracujący w specjalnych ośrodkach, którzy mają specjalne dodatki do pensji. Może powodować to, że mają znacznie wyższe pensje. My taką analizę możemy przeprowadzić, ale myślę, że teraz nie będziemy wchodzić w te szczegóły. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Czy ktoś jeszcze chciałby zabrać głos? Nie widzę chętnych.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Mam jeszcze jedno pytanie.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo proszę. Pani poseł Masłowska.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Już ostatnie. Naprawdę. Chodzi mi o rezerwę nr 44. W ramach tej rezerwy jest realizowany program objęcia sześciolatków obowiązkiem szkolnym.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

To jest następna opinia. Tego dotyczy następny punkt. Jeśli można, pani poseł, to wrócimy do tego za chwileczkę. Dobrze? Dziękuję.

W takim razie, jeśli nie ma innych uwag, to stwierdzam zakończenie omawiania sprawozdania z wykonania budżetu objętego opinią Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

o częściach budżetowych, które już wymienialiśmy. Dziękuję bardzo posłom referentom i pani poseł koreferent.

Poseł Maria Zuba (PiS):

Panie przewodniczący!

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Tak?

Poseł Maria Zuba (PiS):

Ponieważ pan minister finansów mi nie odpowiedział, to proszę o opracowanie pisemne, które deklarował pan minister.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Pan minister Jakubowski powiedział, że odpowiada w zastępstwie ministra finansów, a minister finansów może pani odpowiedzieć, że jest to w gestii Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Poseł Maria Zuba (PiS):

Ponieważ pan minister odpowiedział szczątkowo, więc bardzo proszę o opracowanie na piśmie.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dobrze. Panie ministrze, czy zechce pan uzupełnić szczątkową wypowiedź pana ministra Jakubowskiego?

Podsekretarz stanu w MEN Maciej Jakubowski:

Oczywiście. W miarę możliwości wyjaśnimy te różnice. Rozumiem, że chodzi o różnice w średnich wynagrodzeniach między szkołami różnych resortów. Dobrze. Przedstawimy taką informację.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Janusz Cichoń:

Panie przewodniczący, myślę, że ta odpowiedź jest wystarczająca na tym etapie. Szczegółowe informacje Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego może udostępnić pani poseł. Nie widzę przeszkód, żeby tak się to odbyło.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Przystępujemy do rozpatrzenia opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej o wykonaniu budżetu w zakresie części budżetowej 82, części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie kilku pozycji, części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów 801 i 854.

Posłem referentem upoważnionym przez Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisję Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej do przedstawienia tej opinii jest pani poseł Ewa Wolak. Pani poseł, udzielam pani głos.

Poseł Ewa Wolak (PO) – spoza składu Komisji:

Dziękuję. Panie przewodniczący, szanowni państwo, chciałabym odnieść się do opinii wymienionych komisji w zakresie wskazanych części budżetowych. Zacznę od subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej – wydatki. Obie komisje, po wysłuchaniu wystąpień posłów pracujących wcześniej w podkomisji stałej do spraw ekonomiki edukacji i nauki, po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli, która też wyraziła opinię pozytywną w zakresie legalności, celowości, rzetelności i gospodarności wydatków z tej subwencji w zakresie części oświatowej, przedstawiły opinię skierowaną do Komisji Finansów Publicznych. Jest to opinia pozytywna.

Natomiast, jeśli chodzi o część budżetową 83 – Rezerwy celowe, to – rzeczywiście – pojawiła się dyskusja, szczególnie w zakresie rezerw dotyczących: dofinansowania kosztów podnoszenia jakości edukacji, dofinansowania zadań z zakresu obniżenia wieku szkolnego w programie „Radosna szkoła" oraz tego, o czym państwu już mówili, w zakresie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych innych niż szkoły i placówki jednostek samorządu terytorialnego, zatrudnionych

przez organy administracji rządowej. Po wyjaśnieniach Ministerstwa Edukacji Narodowej posłowie podjęli decyzję w głosowaniu i wyrazili opinię pozytywną.

Jeśli chodzi o część budżetową 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów 801 i 854, to ta opinia została również wyrażona przez posłów. Jest to opinia pozytywna. Tak, że rekomenduję Komisji Finansów Publicznych w imieniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w tych wszystkich częściach budżetowych opinię pozytywną o sprawozdaniu z wykonania budżetu w 2012 r. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo pani poseł. Posłem koreferentem z ramienia naszej Komisji jest pan poseł Andrzej Szlachta. Czy jest na sali? Jest pan poseł. To bardzo proszę o koreferat, panie pośle.

Poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, pytanie pani przewodniczącej Krystyny Skowrońskiej wyprzedziło ten punkt, gdyż padło już pytanie na temat subwencji. Ponieważ subwencja oświatowa stanowi znaczną część wydatków budżetu państwa, bo jest to ponad 12% wydatków, warto jednak chwilę poświęcić tym sprawom. Część oświatową subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zaplanowano na 2012 r. w wysokości 38.711.095 tys. zł, co stanowiło wzrost nominalny w stosunku do 2011 r. o 4,84%. W trakcie roku budżetowego kwotę tę zwiększono o 450.000 tys. zł z tytułu wzrostu składki rentowej. Stąd część oświatowa subwencji wyniosła ostatecznie 39.161.095 tys. zł i była wyższa w stosunku do 2011 r. o 6,1%. Ten wzrost wynikał ze skutków przechodzących na 2012 r. podwyżek wynagrodzeń o 7% od 1 września 2011 r. oraz z podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli o 3,8% od 1 września 2012 r.

Kwota subwencji oświatowej, po podziale według algorytmu, wyniosła odpowiednio dla gmin 18.000.000 tys. zł, tj. 46% całej subwencji oświatowej, dla miast na prawach powiatów blisko 12.300.000 tys. zł, co stanowi 31,4% subwencji, dla powiatów blisko 8.000.000 tys. zł, tj. 20,4%, a dla województw ok. 800.000 tys. zł, tj. 2% subwencji. Przekazane kwoty subwencji oświatowej nie wystarczyły jednak poszczególnym samorządom na sfinansowanie zadań oświatowych. Ponad 90% gmin uzupełnia subwencję oświatową z dochodów własnych. Ze sprawozdań gmin wynika, że wydatki wykonane w 2012 r. na zadania bieżące w działach – oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza, w stosunku do otrzymanych subwencji i dotacji stanowiły średnio 124%.

Ponad 1200 gmin w Polsce musiało uzupełnić subwencje i dotacje o ponad 20% z dochodów własnych. W przypadku powiatów średnie dofinansowanie było niższe i wynosiło ok. 4%. Największe dofinansowanie wystąpiło w miastach na prawach powiatów, średnio o 28,7%. Problem niepełnego finansowania wydatków bieżących z subwencji oświatowej jest podnoszony od lat przez poszczególne samorządy. Również na poprzednich posiedzeniach Komisji mówiliśmy o tych sprawach. Do tego dochodzą jeszcze sprawy finansowania przez samorządy wydatków majątkowych. Z podziału kwoty części subwencji ogólnej na 2012 r. została wyłączona rezerwa w wysokości 0,25%, która wyniosła 103.000 tys. zł. Kwotę tę podzielono dla 957 gmin, 234 powiatów, 65 miast na prawach powiatów oraz dla 14 województw.

Przechodzę do części 83 – Rezerwy celowe. Rezerwy celowe związane z oświatą i wychowaniem, to rezerwy w poz. 10, 11, 26, 37, 44, 49, 65 i 74. Na wymienione rezerwy zaplanowano wyłącznie w 2012 r. 1.246.330 tys. zł. W trakcie roku budżetowego zmniejszono limit wydatków w rezerwie poz. 44 na dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego – środki na realizację programu „Radosna szkoła", o kwotę blisko 68.000 tys. zł. W toku realizacji budżetu rozdysponowano tylko 88,5% wydatków planowanych w omawianych rezerwach celowych z zakresu oświaty i wychowania. Niepokoi fakt – o tym była już mowa – że rezerwa z poz. 10 na dofinansowanie kosztów podnoszenia jakości oświaty została wykorzystana tylko w wysokości poniżej 80% planu. Wykorzystanie rezerwy poz. 26 – dofinansowanie narodowego programu stypendialnego, zaplanowanej w wysokości ponad 500.000 tys. zł, wyniosło tylko 88%. Z tej rezerwy nie

wykorzystano blisko 59.000 tys. zł. Pozostałe rezerwy były wykorzystane w wyższym zakresie niż te, o których mówiłem.

Część 85 – Budżety wojewodów ogółem, dział 801 – Oświata i wychowanie. W tym dziale zaplanowano kwotę 302.900 tys. zł, łącznie ze środkami Unii Europejskiej. Wykorzystano kwotę 282.000 tys. zł, co stanowi 93% planu. Największe pozycje wydatków stanowiły kuratoria – blisko 154.000 tys. zł, z bardzo wysokim wykorzystaniem 99% oraz szkoły podstawowe – 110.000 tys. zł z wykorzystaniem 86%. Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza. W tym dziale zaplanowano kwotę blisko 500.000 tys. zł. Wykonano kwotę 433.300 tys. zł, co stanowi 87% planu. Pomoc materialną dla uczniów zaplanowano w wysokości 454.000 tys. zł, z czego wydatkowano tylko 85,4%. W budżecie na 2011 r. stopień wykorzystania był jeszcze niższy i wynosił 78%. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo, panie pośle. Teraz poproszę o opinię przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli. Czy pani dyrektor, czy pan? Pan dyrektor Zielecki.

Wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Zielecki:

Szanowni państwo, panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego. Oczywiście, była to ocena za całą część 82. Jednak zważywszy na to, że część tych subwencji dotycząca zadań oświatowych to w sumie 80% tej kwoty, śmiało można powiedzieć, że ta ocena przekłada się również na ten fragment subwencji ogólnej, czyli na część oświatową. Pozytywna była również opinia odnośnie do sprawozdawczości budżetowej.

Jeżeli chodzi o dochody budżetowe, to ocena, zarówno jeżeli chodzi o planowanie, jak i o realizację dochodów, była pozytywna. Zwróciliśmy uwagę na zwroty jednostek samorządu terytorialnego z tytułu nienależnie pobranych kwot części oświatowej. Było to prawie 27.000 tys. zł, a więc w porównaniu do 2.400.000 tys. dochodów ogółem kwota niezbyt wielka. Ustaliliśmy, że minister finansów podejmował w sprawach odzyskiwania tych nienależnie pobranych kwot prawidłowe, przewidziane prawem działania.

Jeżeli chodzi o wydatki, to wydatkowano 39.100.000 tys. zł. Oceniliśmy, że podział części oświatowej subwencji został dokonany zgodnie z rozporządzeniem ministra edukacji narodowej. Zmniejszenie naliczonych pierwotnie kwot dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego dotyczyło 25 jednostek i kwoty 5100 tys. zł. Jak wykazało badanie, przyczyną zmniejszeń pierwotnie przyznanych kwot w części oświatowej były błędy kierowników placówek oświatowych w danych, służących naliczeniu pierwotnych kwot. Nie mieliśmy również uwag co do prawidłowości utworzenia i podzielenia rezerwy części oświatowej. Jak wiadomo, z tej kwoty wydziela się pewną rezerwę. Badanie wykazało, że przy rozpatrywaniu wniosków o środki z tej rezerwy z części oświatowej przestrzegano obowiązujących procedur. Środki przydzielano m.in. na finansowanie pomocy w wypadkach losowych, wzrostu zadań szkolnych, odpraw dla zwalnianych i odchodzących na emeryturę nauczycieli, czyli na cele wskazane w kryteriach podziału tej rezerwy.

W wystąpieniu do ministra finansów, wobec niestwierdzenia nieprawidłowości, nie formułowaliśmy żadnych wniosków pokontrolnych. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Bardzo dziękuję. Otwieram dyskusję. Kto z członków Komisji chciałby zabrać głos? Pan poseł Szlachta, bardzo proszę.

Poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Mam krótkie pytanie w nawiązaniu do wykorzystania tych środków, które były w dyspozycji w budżetach wojewodów. W dziale 854 na pomoc materialną dla uczniów zabezpieczono dużą kwotę – 454.000 tys. zł. – z czego wydatkowano tylko 85%. Chciałem uprzejmie zapytać przedstawiciela resortu, skąd bierze się to, że nie wykorzystujemy 15% środków na pomoc materialną dla uczniów? Czy jest jakiś zły mechanizm sięgania po te środki? Czy ci, którzy mogliby je otrzymać, nie spełniają kryteriów w danych województwach? Z czego to wynika? To budzi różne emocje. Z jednej strony wiemy, że rodzi-

nom, które mają dzieci w szkołach, nienajlepiej się wiedzie, a jednocześnie są dostępne środki, które nie są wykorzystane. Bardzo proszę o odpowiedź. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są inne wypowiedzi? Pani poseł Masłowska.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Chcę zapytać o rezerwę w poz. 44. Jest ona związana z programem objęcia sześciolatków obowiązkiem szkolnym. W programie na 2012 r. zapisana była rezerwa w kwocie 488.000 tys. zł. Potem, na skutek decyzji koalicji, stopniała ona do 200.000 tys. zł, a wykonano tylko 62.000 tys. zł, tj. 31,43%. Czy to znaczy, że nie ma potrzeby dalszego wydatkowania? Czy szkoły są przygotowane w stopniu wystarczającym? Myślę, że wszyscy państwo posłowie znają raport GIS w tej sprawie. Pozwolę sobie zacytować: „Z ogólnopolskich danych za 2012 r. wynika, że na skontrolowanych 7831 szkół i zespołów szkół, w których funkcjonowały zerówki, w 3810 przypadkach, tj. w 49%, inspektorzy stwierdzili brak infrastruktury dla młodszych dzieci. Wskazujemy tylko te uchybienia, które występują niezależnie od tego, czy sześciolatek uczęszcza do zerówki, czy do pierwszej klasy. Nie można w 35% przypadków wyznaczyć ciągów komunikacyjnych…” itd. „Sześciolatki będą mijały się na korytarzach i w szatniach z gimnazjalistami. W co piątej szkole nie ma wydzielonego placu rekreacyjnego dla młodszych dzieci” itd.

Skoro są takie poważne raporty, a to nie jest jedyny, a są także kierowane do nas informacje z zewnątrz, że placówki nie są przygotowane, to dlaczego mamy uszczuplenie tej rezerwy, a w dodatku jeszcze wykorzystanie jej tylko w 31%? Czy to wszystko jest w porządku?

Chciałabym odnieść się do wypowiedzi pani przewodniczącej Skowrońskiej. Znam opinię Najwyższej Izby Kontroli i – broń Boże – nie podważam jej. Ale naszym zadaniem jest nie tylko patrzeć na ciągi cyfr, ale także na to, jaki miały wpływ na wykonanie zadań, pani przewodnicząca. Dlatego pozwoliłam sobie zwrócić uwagę i mieć w tym zakresie wątpliwości. Chociaż Najwyższa Izba Kontroli nie ma zastrzeżeń do kwestii rachunkowych, to jednak powstają zastrzeżenia co do wpływu wydatków budżetowych, na – mówiąc krótko – stopień realizacji celów budżetu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Jeśli nie ma innych uwag, to proszę pana ministra Jakubowskiego o to, żeby zechciał się odnieść do spraw podniesionych przez posłów.

Podsekretarz stanu w MEN Maciej Jakubowski:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, rozumiem, że pytania dotyczą dwóch rezerw celowych – poz. 26, czyli dofinansowania Narodowego Programu Stypendialnego oraz poz. 44, programu „Radosna szkoła”. Jeżeli chodzi o program stypendialny, to już przed chwilą tłumaczyłem przyczyny niewykorzystania tych środków. Trzeba przede wszystkim zaznaczyć, że te środki, których poziom jest szacowany z rezerwie celowej, że jest to taki poziom, który zagwarantuje, że środki będą dla wszystkich w sytuacji, gdyby wszyscy uczniowie, którzy według naszych szacunków są poniżej pewnego kryterium dochodowego, zgłosili się po pomoc. Tak się po prostu nie dzieje. Siłą rzeczy zawsze ta liczba będzie nieco zawyżona, chociaż – oczywiście – naszym celem jest wsparcie wszystkich uczniów, którzy tej pomocy potrzebują i dotarcie do nich.

Problemy, które zauważamy, to problemy występujące od lat bardzo często po stronie uczniów, czy po stronie rodzin. Staramy się informować o tym, w jaki sposób, zarówno z punktu widzenia gmin, jak i z punktu widzenia rodzin, czy uczniów, tę pomoc uzyskać. Ale co roku zdarza się, że gminy początkowo określają znacznie wyższy poziom zapotrzebowania. Bardzo często jest to poziom, który wynika z realnej oceny tych potrzeb. Jednak rodziny tych uczniów, czy sami uczniowie nie zgłaszają się po pomoc, a nawet, jeśli się zgłaszają, to nie są w stanie przedłożyć np. dowodu zakupu podręczników, przekraczają w trakcie danego roku kryterium dochodowe lub zmieniają miejsce zamieszkania. Te wszystkie przyczyny praktyczne powodują, że w wielu gminach nie udaje się uruchomić tych środków w 100%. Jak już zaznaczyłem, co prawda w tym roku ostateczne wydatkowanie tych środków będzie poniżej poziomu 100%, jednak udało się w tym roku

– współpracując z gminami – uruchomić znacznie większe kwoty i przekazać je gminom, którym – niestety – nie udało się ich w pełni wykorzystać.

Jeżeli chodzi o rezerwę celową z poz. 44, czyli o dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego – środki na realizację programu „Radosna szkoła" – to trzeba podkreślić, że jest to już kolejny rok działania tego programu. W ramach tego programu wyposażono już blisko 10 tys. szkół podstawowych w tzw. wewnętrzne place zabaw i ok. 2 tys. w nowoczesne zewnętrzne place zabaw z ogólnej liczby 13,5 tys. szkół podstawowych. Patrząc na te liczby widać, że zdecydowana większość szkół podstawowych już skorzystała z tego programu. Widzimy, że w trakcie roku dalsze zapotrzebowanie nie było zgłaszane przez szkoły. Biorąc pod uwagę to, że sumując te liczby – chociaż nie wiemy, czy czasami szkoły nie skorzystały z 2 form pomocy – widać, że praktycznie wszystkie szkoły podstawowe w Polsce skorzystały z tego programu. Dlatego, po prostu, nie zgłaszają dalszego zapotrzebowania. Dlatego w ciągu roku ta rezerwa została obniżona, a wydatkowana kwota jest niższa niż przewidywano. Jednak tę kwotę postanowiono w budżecie zabezpieczyć na wypadek, gdyby jednak takie zapotrzebowanie wystąpiło.

Jeżeli chodzi o przygotowanie szkół, to chyba znowu nie jest to temat dla tej Komisji, ale krótko chciałem powiedzieć, że według naszych danych zdecydowana większość szkół w Polsce jest przygotowana, a raport Inspekcji Sanitarnej można czytać w różny sposób. Nie jest wymogiem w żadnej szkole to, żeby ciągi komunikacyjne dzieci się nie przecinały. Myślę, że jest to wymóg trochę na wyrost. Nie wyobrażam sobie szkoły, która jest tak zbudowana, żeby np. dzieci dwunastoletnie nie mogły przejść tym samym korytarzem, co dzieci sześcioletnie. Myślę, że mówienie, iż taka szkoła, w której ciągi i korytarze się przecinają, jest nieprzygotowana do przyjęcia dzieci sześcioletnich, jest naprawdę mało realistyczne, bo tak naprawdę to nie jest to, o co w tym przygotowaniu chodzi.

Wracając do tej rezerwy celowej powiem, że ma ona inne cele. To nie jest przebudowa szkół, czy chociażby sprawy sanitarne. Na to są inne środki, które także były wydatkowane w ostatnich latach. To jest wyposażanie szkół w nowoczesne place zabaw, czy też w nowoczesne pomoce dydaktyczne. Tak, jak już powiedziałem, większość szkół podstawowych już z tego programu skorzystała. Dziękuję bardzo.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Mam pytanie.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję, panie ministrze. Jeśli nie ma innych…

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Jest, panie przewodniczący. Raport dotyczy 2012 r., a więc nie jest nieaktualny. Czytamy w nim, że w 17% pomieszczenia sanitarne nie są dostosowane do wzrostu dzieci, że 520 szkół nie jest w stanie zapewnić dożywiania. To jest w tym raporcie. Czy mam rozumieć, że to są sprawy nieistotne i że główny inspektor sanitarny wziął to z powietrza?

Podsekretarz stanu w MEN Maciej Jakubowski:

Pani poseł, to są sprawy bardzo istotne, ale one nie dotyczą akurat tej rezerwy celowej. Ta rezerwa celowa ma zupełnie inne przeznaczenie. Chętnie bym to wytłumaczył, ale myślę, że to nie jest ta Komisja, której to tłumaczenie powinienem przedstawić.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Tak jest. Dziękuję bardzo. Proszę państwa, jeśli nie ma innych uwag, to w takim razie… Jest jeszcze uwaga. Pani poseł Zuba.

Poseł Maria Zuba (PiS):

Panie ministrze, z danych, które mamy udostępnione wynika, że nie wszystkie gminy, nie wszystkie powiaty i nie wszystkie województwa wykorzystują w 100% subwencję na cele oświatowe. Część zostaje. Tak wynika z przedstawionych danych. Czy państwo dokonywaliście badań i analiz, z czego to wynika? Jaka jest jakość nauczania? Co się dzieje w tych szkołach? Rozumiem, że jeśli jest to w gminach, to tam część szkół jest prowadzona przez stowarzyszenia. Natomiast w powiatach i województwach tego zjawiska

nie ma. Z czego wynika tak sytuacja, że jednym wystarcza, a drugim brakuje i to mocno brakuje? Jaki to ma wpływ na jakość nauczania?

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję. Panie ministrze, proszę.

Podsekretarz stanu w MEN Maciej Jakubowski:

Odnosząc się do poziomu subwencji oświatowej chciałem zaznaczyć, że subwencja oświatowa to jedno ze źródeł finansowania oświaty. Do tego dochodzą dochody własne i dotacje. Nigdzie w prawie nie jest zapisane, że subwencja oświatowa ma pokrywać w 100% wydatki bieżące, bo taka opinia padła ze strony pana posła. Krótko przedstawiałem, że to finansowanie w ostatnich latach w kraju, jeżeli np. patrzymy na pieniądze przekazywane na ucznia, znacząco wzrastało powyżej poziomu inflacji. Mamy w tej kwestii dowolność jednostek samorządu terytorialnego i bardzo duże zróżnicowanie.

Niektóre jednostki samorządu terytorialnego świadomie podejmują decyzje zwiększające koszty i wydatki na oświatę, np. podnosząc pensje nauczycieli, czy też utrzymując sieć szkolną, która z finansowego punktu widzenia jest bardzo kosztowna. To jest ich świadoma decyzja. W ten sposób zwiększają wydatki. Niektóre samorządy prowadzą inną politykę, np. dostosowują liczbę nauczycieli do liczby uczniów w ostatnich latach, czy planując sieć szkolną w taki sposób, że np. gminy wiejskie mają jedną placówkę na jedną szkołę. W ten sposób wprowadzają oszczędności. W takich samorządach subwencja oświatowa bardzo często, albo pokrywa całkowite koszty prowadzenia szkół, albo samorządy mogą na tym nawet oszczędzić. Myślę, że cała konstrukcja państwa jest właśnie taka, że to jest decyzja samorządów. Jest to decyzja lokalna o tym, jakiego rodzaju preferencje i potrzeby mają samorządy. Dlatego samorządy mogą w różny sposób te wydatki kształtować.

Należy też zauważyć, że jeżeli chodzi o samorządy, które są blisko tego poziomu lub wydają nieco mniej, to często są to powiaty. Generalnie z tego względu, że nie mają one wysokich dochodów własnych, mają małą elastyczność i wypełniają po prostu te obowiązki, które są zapisane w prawie i finansują je z subwencji oświatowej. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Dariusz Rosati (PO):

Dziękuję bardzo. Proszę państwa, w takim razie stwierdzam zakończenie omawiania opinii Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej o częściach budżetowych 82, 83 i 85. Dziękuję posłom referentom.

Na tym wyczerpaliśmy porządek posiedzenia. Dziękuję wszystkim za udział.

Zamykam posiedzenie Komisji